

наприкінці 2013 р., який завершився анексією Криму на початку 2014 р.

Таким чином можна констатувати, що Крим для України – це надзвичайно складна і життєво важлива проблема ХХІ століття. Сьогодні, після російської анексії Автономної Республіки Крим, стає очевидним, що її можна розв'язати лише на основі повернення Криму Україні, припинення агресії Росії проти української держави та всебічного врахування інтересів і запитів усіх народів Криму.

Список використаних джерел

1. Курас І. Кримскотатарська проблема в світлі сучасної етнополітичної ситуації в Україні / Кримські татари: історія і сучасність. – К., 1995. – С.21–23; Дашкевич Я. Крим у геополітиці минулого і сучасного. – Там само. – С.77–84.
2. Ведомости Верховного Совета Союза Советских Социалистических Республик. – 1954. – № 4.
3. Ведомости Верховного Совета Союза Советских Социалистических Республик. – 1954. – № 10.
4. Національні відносини в Україні у ХХ ст. Збірник документів і матеріалів / Ред. кол. І.Ф. Курас (голова), М.І. Панчук, Р.Я. Пиріг, Л.П. Польовий та ін. – К.: Редакція видань історико-культурної спадщини України, 1994.
5. Відомості Верховної Ради Союзу Радянських Соціалістичних Республік. – 1967. – № 38.
6. Національні меншини України у ХХ столітті: політико-правовий аспект / Ред. кол.: Курас І.Ф. (головний редактор), Войналович В.А., Левенець Ю.А., Панчук М.І. – К.: ІПЕІНД, 2000.
7. Конституція України. – Харків: Одісей, 2007.
8. Чумак В.А. Україна і Крим: спільність історичної долі: монографія / Чумак В.А. Вид. 2-ге перероблене і доповнене. – К.: ВПЦ АМУ, 2013. – 180 с.
9. Дзеркало тижня. – 2014. – 15–21 лютого.
10. Ukraine and Crimea Crisis: The Crimean Tatars and Their Influence on the Triangle of Conflict – Russia–Crimea–Ukraine. History of Crimea, Sevastopol, Russian Black Sea Fleet. – Washington: U.S. Government, 2014. – 161 p.
11. Woehrel S. Ukraine: Current Issues and U.S. Policy. – Washington: Congressional Research Service, 2014. – 22 p.

References

1. Kuras I. Kryms'kotatars'ka problema v svitli suchasnoi' etnopolitychnoi' situacii' v Ukraini' / Kryms'ki tatory: istorija i suchasnist'. – K., 1995. – S.21–23; Dashkevych Ja. Krym u geopolityci mynulogo i suchasnego. – Tam samo. – S.77–84.
2. Vedomosti Verhovnogo Soveta Sojuza Sovetskih Socialisticheskikh Respublik. – 1954. – № 4.
3. Vedomosti Verhovnogo Soveta Sojuza Sovetskih Socialisticheskikh Respublik. – 1954. – № 10.
4. Nacional'ni vidnosyny v Ukraini' u XX st. Zbirnyk dokumentiv i materialiv / Red. kol. I.F. Kuras (golova), M.I. Panchuk, R.Ja. Pyrig, L.P. Pol'ovyy ta in. – K.: Redakcija vydan' istoriko-kul'turnoi' spadshhyny Ukrainy, 1994.
5. Vidomosti Verhovnoi' Rady Sojuza Radjans'kyh Socialistychnyh Respublik. – 1967. – № 38.
6. Nacional'ni mnyshny Ukrainy u XX stolitti: polityko-pravovyy aspekt / Red. kol.: Kuras I.F. (golovnyj redaktor), Vojnalovych V.A., Levenec' Ju.A., Panchuk M.I. – K.: ІПЕІНД, 2000.
7. Konstytucija Ukrainy. – Harkiv: Odissej, 2007.
8. Chumak V.A. Ukrain'na i Krym: spil'nist' istorychnoi' doli: monografija / Chumak V.A. Vyd. 2-ge pereroblene i dopovnene. – K.: VPC AMU, 2013. – 180 s.
9. Dzerkalo tyzhnja. – 2014. – 15–21 ljutogo.
10. Ukraine and Crimea Crisis: The Crimean Tatars and Their Influence on the Triangle of Conflict – Russia–Crimea–Ukraine. History of Crimea, Sevastopol, Russian Black Sea Fleet. – Washington: U.S. Government, 2014. – 161 p.
11. Woehrel S. Ukraine: Current Issues and U.S. Policy. – Washington: Congressional Research Service, 2014. – 22 p.

Damavandi A.M., PhD student, University of Economics and Law “CROC” (Ukraine, Kiev), gileya.org.ua@gmail.com

Ethno-political and social processes in the environment of the Crimean Tatars in the context of contemporary Ukrainian statehood

Ethnopolitical, community and social processes in the environment of the Crimean Tatars at the present stage of development of Ukrainian statehood. Particular attention is paid to geopolitical factors, specific geopolitical position of Ukraine and their impact on the ethno-political processes in the Crimean autonomy.

Keywords: Ukraine, Crimea, Russia, the Islamic world, the Crimean Tatar people, ethno-political and social processes, geopolitical factors, ethno-national politics.

Дамаванди А.М., аспірант, Университет экономики и права “КРОК” (Украина, Киев), gileya.org.ua@gmail.com

Этнополитические и социальные процессы в среде крымскотатарского народа в контексте современной украинской государственности

Рассматриваются этнополитические, общественные и социальные процессы в среде крымскотатарского народа на современном этапе развития украинской государственности. Особое внимание уделяется геополитическим факторам, особенностям геополитического положения Украины, их влиянию на этнополитические процессы в Крымской автономии.

Ключевые слова: Украина, Автономная Республика Крым, Россия, исламский мир, крымскотатарский народ, этнополитические и социальные процессы, геополитические факторы, этнонациональная политика.

* * *

УДК 329:008(477-25)“2013/2014”

Дунець В. Б.
аспірант, Національний педагогічний університет
ім. М. П. Драгоманова
(Україна, Київ), dunets_v@mail.ru

ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДІ В УКРАЇНІ ПІСЛЯ ПОДІЙ МАЙДАНУ 2013–2014 РОКІВ

В контексті нового етапу демократизації українського суспільства після подій Майдану 2013–2014 років, у статті визначено спрямованість та межі процесу формування демократичної політичної культури української молоді. Наголошено на важливості врахування історичного досвіду українського народу та виклики сучасності для формування політичної культури молоді. Громадянську освіту та молодіжний рух розглянуто як середовища, де молода людина на підставі отриманих знань визначає ціннісно-політичні орієнтації та формує політичну поведінку. Представлено міжнародний досвід, зокрема приклад Польщі, щодо реалізації концепції громадянської освіти. Запропоновано використовувати механізми електронної демократії для залучення молоді в політичні процеси. У висновку виділено засади та сфери формування політичної культури молоді в Україні.

Ключові слова: політична культура, демократія, молодь, процес формування, історія, сучасність, громадянська освіта, молодіжний рух.

Нові зміни в Україні часто уособлюються із молодим поколінням, яке позбавлене тягаря комуністичного минулого. Хоч сучасна молодь і піддавалася значній критиці за свою аполітичність та пасивну участь в суспільно-політичних процесах, проте її громадські акції на підтримку європейського вектору зовнішньої політики України у листопаді 2013 р. дозволили зламати ці стереотипи. Однак, слід відрізнити позицію щодо відстоювання і захисту своїх зовнішньополітичних орієнтацій, коли переважають емоції та ентузіазм, від стійких ціннісно-політичних орієнтацій щодо політичної системи, а також стабільної активної політичної участі як складових політичної культури – необхідних в процесі становлення демократичного ладу та громадянського суспільства в Україні. Адже події, які відбувалися в Києві на Майдані 2013–2014 років – “Революція Гідності” – визначили демократизацію українського суспільства пріоритетним завданням.

Давньогрецький філософ Аристотель у своїй знаменитій праці “Політика” писав: “законодавець повинен з особливою увагою ставитися до виховання

молоді, адже в тих державах, де цим нехтують, державному устрою завдається шкода” [2, с. 213]. Не можна не погодитись із такою позицією, адже суспільство, що дбає про своє майбутнє, не повинно забувати про виховання молоді, яка власне і буде його віддзеркаленням. Тому, перефразовуючи слова Аристотеля, можемо припустити, що утвердження демократії в Україні значною мірою залежить від сформованої у молоді демократичної політичної культури, про що повинні подбати як правляча еліта, освітяни, так і суспільство.

Політична культура молоді є об’єктом наукових досліджень багатьох зарубіжних та українських вчених. Серед зарубіжних вчених слід виділити представників польської наукової думки: Я.Гарліцького, В.Мілянського та інших, які розглядаваній тематиці присвятили ґрунтовні праці побудовані на основі проведених емпіричних досліджень. Наукові роботи з цієї ж тематики мають і вітчизняні науковці: В.Андрущенко, В.Бабкін, О.Бабкіна, В.Бєбик, М.Головатий, В.Горбатенко, М.Дмитренко, М.Остапенко та інші. В їх працях знаходимо аналіз різних проявів політичної культури молоді, зокрема досліджується процес формування та структурування політико-культурних явищ. Проте, розглядаючи політичну культуру як показник суспільно-політичного розвитку, зміна внутрішніх або зовнішніх чинників, які на неї впливають, тягне за собою оновлення наукових досліджень. Одними із таких внутрішніх факторів сьогодення в Україні були події Майдану 2013–2014 рр.

Тому метою статті є спроба визначення спрямованості та меж процесу формування політичної культури української молоді із врахуванням реалій сучасного суспільно-політичного життя в Україні.

Перш за все варто з’ясувати суть політичної культури. Знаний український політолог В.Бєбик, розглядає її як “обумовлений історичними, соціально-економічними й політичними умовами якісний стан політичного життя суспільства, що відбиває рівень освоєння суб’єктом (суспільством, групою, особою) політичних відносин, діяльності, цінностей і норм, розкриваючий ступінь соціокультурного розвитку людини та міру її активності в перетворенні політичної дійсності” [3, с. 41]. Дещо вужче визначення політичній культурі дає Я.Гарліцький – відомий польський дослідник політичної культури, який визначає її як “плинну в часі, створену в основному під впливом історичної традиції, а також структури політичних інституцій та принципів функціонування даної системи – сукупність орієнтацій суспільства, соціальної групи, індивіда щодо політики. Це є суб’єктивна сфера політики (внутрішні переконання), яка знаходить своє відображення у конкретній та вербальній поведінці” [11, с. 26].

Обидві дефініції засвідчили, що політична культура за своєю природою є багатогранним та структурованим соціокультурним явищем. По–перше, вона формується в процесі пізнання та освоєння політичних цінностей і норм, на основі яких виробляється модель політичної поведінки суб’єкта. По–друге, суб’єктом політичної культури може бути особа, соціальна група (молодь) або суспільство. По–третє, політична культура, як продукт політичної сфери життєдіяльності людей, є синте-

зом минулого досвіду конкретного народу та досягнень сучасності.

Такі роздуми дозволяють розглядати політичну культуру як динамічне явище, коли суб’єктивна сфера політики оновлюється під впливом об’єктивних чинників (економіки, громадянського суспільства тощо). Крім того, вона відзначається ще й відносною стійкістю. Це означає, що політична культура особистості сформована в період молодості може піддатися змінам у майбутньому, проте її основні ціннісно-політичні орієнтації, вірогідно залишатимуться незмінними. Ось чому на цьому питанні науковцями акцентується значна увага, оскільки ціннісний та ідеологічний вимір політичної культури молоді як потенційної майбутньої еліти окреслюватимуть подальший розвиток держави.

Кожному суспільству притаманний власний тип політичної культури. Класики теорії політичної культури, американські учені Г.Алмонд і С.Верба ще в другій половині ХХ ст. на основі емпіричних досліджень розробили типологію політичної культури: патріархальна, підданська та активістська. Вони також спробували з’ясувати, чи існує демократична політична культура. Адже демократизація суспільства, на їх думку, вимагає вироблення нової політичної культури, яка б сприяла утвердженню демократичної стабільності та “входила” в демократичну політичну систему, а також, враховувала сучасність і традиції. Саме такою вони вважають, громадянську культуру – змішану культуру, яка відноситься до плюралістичної і побудована на дискусії та аргументації. Змішана політична культура означає, що в ставленні до політичної системи панує підданська культура, натомість в цілому – переважає культура участі [10]. Влучне визначення демократичній політичній культурі дає український науковець Т.Поляркова, яка розглядає її як “ідеальний вимір відносин між окремою особою та державою, за яких забезпечується свобода окремого громадянина засобами політичної демократії” [7, с. 7]. Але головне, як вважає колектив українських вчених (І.Жадан, С.Кисельов, О.Кисельов та І.Рябов): “важливою рисою демократичної політичної культури громадян є вміння вимагати від уряду служити їхнім інтересам і справедливим потребам” [6, с. 10].

З аналізу викладеного теоретичного матеріалу можна сказати, що процес формування політичної культури української молоді, на нашу думку, повинен спрямовуватися в сторону демократичного типу політичної культури. Адже такий тип політичної культури найбільше відповідає сьгоднішнім викликам українського суспільства. Тому далі спробуємо вяснити, в межах яких середовищ повинен відбуватися цей процес.

Сучасність і традиція – поняття до яких так часто зверталися згадані науковці у визначеннях “політичної культури”. Поєднання традиції та сучасності – запорука того, що політична культура базуватиметься на цінностях, які передаються з покоління в покоління у взаємозв’язку із викликами сучасності, зокрема з глобалізацією, глобальним інформаційним середовищем, науково-технічним прогресом тощо. Тому ствердно можна сказати, що ці два основоположні начала, а якщо більш конкретно – їх балансування, повинні визначати межі, в кордонах яких мав би проходити процес

формування політичної культури української молоді. Адже їх відокремлення призведе до “відірваності” політичної культури від історії української державності, яка свої витoki бере ще із часів Київської Русі.

Глибше пізнання історії, розуміння сутності процесів, які впливали на формування української нації, а також діяльності відповідних інституцій, дозволить українській молоді усвідомити походження політичних цінностей та інститутів, що з’явилися не тільки зараз, а існували вже протягом багатьох віків. Наприклад, виборність влади як одна із ознак демократії відома українській історії ще з Руського періоду. Однак, якщо проаналізувати політичну культуру українців в ретроспективі, то на думку Б.Цимбалістого: “цей досвід був гірким”. Багатовікова бездержавність у вигляді відсутності власних органів влади, розчленування української території між різними державами і культурами, а також неодноразова денационалізація вищої верстви – фактори, які вплинули на сьогоднішній тип політичної культури [9, с. 78]. Тому таку політичну культуру В.Бебик називає фрагментованою [3, с. 13].

Фрагментарність політичної культури українського суспільства, тобто її відмінність серед різних соціальних груп та верств населення, пояснюється відсутністю консенсусу і порозуміння, та походить власне із причин вказаних Б.Цимбалістим. Така фрагментарність зберігається і сьогодні серед молоді, хоч глобалізаційні процеси все більше “затирають” існуючі відмінності. Тому, переходячи від історичної традиції до сучасності, слід наголосити, що в основі політичної культури української молоді повинні знаходитися такі цінності, які б об’єднували молодь із заходу та сходу, півночі та півдня України, а не ділили молодих українців за різними критеріями. У світлі подій в Україні, які відбувалися у березні–травні 2014 р., коли держава знаходилась на межі “тріщини”, а соціологічні дослідження протягом багатьох останніх років показували відмінності ціннісно–політичних орієнтацій громадян – представників різних частин країни, дотримання об’єднуючих цінностей є нагально необхідним. До таких об’єднуючих, демократичних цінностей, на нашу думку, можна віднести свободу, справедливість, солідарність, толерантність та інші.

Отже, історію варто знати і до неї звертатися, хоча б для того, щоб не повторювати помилок минулого та творити краще майбутнє.

В контексті розглядуваної проблематики варта уваги позиція В.Бебика, який вважає, що процес формування демократичної політичної культури молоді слід спрямувати на виховання у неї поваги до закону. Проте, коли чиниться безправ’я, як зазначає науковець, – молодь повинна активно цьому протидіяти всіма дозволеними методами, щоб захистити, відновити або не допустити порушення прав гарантованих Конституцією та законами [3, с. 13]. Повністю погоджуємося із таким міркуванням, адже “найглибшою причиною сучасної кризи в Україні, – як вважає В.Лісовий, – є передусім успадкована від минулого духовна криза – занадто високий рівень морального, політичного, правового нігілізму” [5, с. 7]. Тому активна молода людина, яка знає свої права та готова їх відстоювати – основа сучасного громадянського суспільства.

Подолати негативні залишки минулого та підвищити рівень політичної культури можна за допомогою громадянської освіти як механізму політичної соціалізації. Адже історичні, політичні, правові, соціальні, філософські, культурні та економічні знання в сукупності становлять її зміст. Тому зрозуміло, чому більшість вчених схиляються до думки, що “формування політичної культури за допомогою громадянської освіти означає поширення своєрідної політичної грамотності” [6, с. 10].

Саме так, громадянська освіта в процесі демократизації суспільства повинна стати джерелом прищеплення молодому громадянину демократичних цінностей, сприяти його вихованню в дусі поваги до закону та толерантності до інакомислячих, а також розумінню своїх прав й усвідомленню відповідальності за свої дії.

Науковець із світовим ім’ям та знаний громадський діяч українського походження Б.Гаврилишин пише: “освіта повинна готувати людину до системного мислення, системного бачення й розуміння світу і себе в ньому” [4, с. 14]. Значно доповнюють таку позицію інші науковці, які вважають, що громадянська освіта повинна формувати критичне мислення, яке б дозволило на основі врахування інтересів всіх сторін, аргументовано критикувати владу [6, с. 10]. Проте слід відрізнити критику від критиканства, які між собою мають мало спільного, однак досить часто ототожнюються. Адже критика має логічний зв’язок із аргументацією та відбувається в процесі дискусії, що власне і є основою громадянської культури про яку писали Г.Алмонд та С.Верба.

На сьогодні в Україні функціонує Інститут громадянської освіти при Національному університеті “Києво–Могилянська академія”, працівники якого розробили концепцію та відповідний навчальний курс. Проте, якщо звернутись до міжнародного досвіду, то можна побачити, що навіть у наших найближчих сусідів, зокрема Польщі, зроблено значні поступки в цьому напрямку.

В Польщі створено Центр громадянської освіти як незалежну освітню інституцію, що займається розповсюдженням основних засад функціонування громадянського суспільства. Прикладом ефективної діяльності цієї інституції може слугувати акція “Молодь голосує”, яка організовується перед кожними виборами до представницьких органів державної влади. Метою акції є залучення все більшої кількості молодих людей до громадського життя, в тому числі заохочення їх до свідомої участі у виборах. Так в молодіжних парламентських виборах 2011 р. участь взяло близько 200 тис. молодих людей, які голосували за реальні політичні партії [13]. Такого роду заходи потрібні й в Україні для набуття молоддю політичної зрілості та усвідомлення, що в демократичній державі народ є джерелом влади.

Отже, в політичній культурі, важливе місце займає також біхевіоральний компонент, тобто модель поведінки. Недаремно науковці акцентують, що в процесі формування політичної культури ключову роль відіграє молодіжний рух [12]. Не можна не погодитися із цим, оскільки засвоюючи теоретичні знання, молодь повинна використовувати їх на практиці, виробляти свою модель поведінки, вчитися досягати компромісних

рішень і найголовніше – шукати лідерів, формувати лідерський характер. У цьому контексті польські науковці Е.Мілянська та В.Мілянський наголошують, що “молодіжний рух є чинником, який формує політичну культуру молоді з точки зору її кристалізації, розкриття як цілісного, автономного і специфічного способу суспільної діяльності молодого покоління” [12, с. 187].

Проте, згідно з даними щорічних моніторингових опитувань Інституту соціології НАН України, починаючи із 1991 р. і до 2013 р., частка молоді, які є членами молодіжних організацій, студентських товариств не перевищувала 2% [8, с. 121]. Це є підтвердженням того, що такий ефективний з теоретичної точки зору напрямок формування політичної культури, залишається непопулярним серед молоді. Хоча останні події Майдану 2013–2014 років засвідчили значну роль в організації різноманітних громадських акцій спротиву, а також підтримки громадських об’єднань, громадських ініціатив, які в переважній більшості були молодіжними. А це студентські страйки найбільших вищих навчальних закладів, Українська асоціація студентського самоврядування, ВМГО “Батьківщина молода”, ВМГО “Студентська Свобода” та багато інших [1, с. 273]. Тому існують підстави стверджувати, що новітні зрушення в громадянському суспільстві України відбуватимуться за участі молодіжних громадських організацій, які в той же час сприятимуть і формуванню демократичної політичної культури їх членів.

Не можна оминати в цій статті і можливості використання новітніх технологій, які б сприяли залученню молоді до політичних процесів. Мова йде про електронну демократію (е–уряд, е–парламент, е–голосування тощо), яка вже давно прижилася у практиці багатьох європейських країн (Естонія, Ісландія, Німеччина та інші). Беручи до уваги, що сучасна молодь проводить більшість часу у віртуальному просторі, цей напрямок варто активно впроваджувати.

Тож узагальнюючи викладений матеріал, можна зробити наступні висновки.

По–перше, як видається, політична культура громадян впливатиме на розвиток демократії та її інституційної складової в Україні, а не навпаки. Саме тому не піддається сумніву необхідність формування демократичної політичної культури української молоді. По–друге, потрібно зберегти нерозривність історичного досвіду українського народу та викликів сучасності в процесі політичної соціалізації молоді. По–третє, досить важливо, щоб в цей процес включилося широке коло інституцій: державні та громадські організації, засоби масової інформації, а також суспільство. По–четверте, громадянська освіта та молодіжний рух можуть стати чинниками якісного формування демократичної політичної культури молоді.

Однак, така суспільна діяльність буде марною спробою, якщо сама молодь не захоче набути знань та вміння для того, щоб стати політично свідомими та активними громадянами. В підтвердження таких міркувань, слід процитувати В.Липинського, який писав в дещо іншому контексті, але, перефразовуючи, це стосується і молоді: “Ніхто нам не збудує держави, коли ми самі її собі не збудуємо, і ніхто з нас не зробить нації, коли ми самі нацією не захочемо бути”.

Список використаних джерел

1. Андрусин Б.І. Молодіжний рух сьогодні: формалізація та/чи віртуалізація / Б.І. Андрусин // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Сер. 22: Політичні науки та методика викладання соціально–політичних дисциплін. – К. : Вид–во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2014. – Спецвипуск. – С.269–275.
2. Аристотель. Політика / Аристотель; Пер. з давньогр. та передм. О.Кислюк. – К. : Основи, 2000. – 239 с.
3. Бебик В.М. Політична культура сучасної молоді / Бебик В.М., Головатий М.Ф., Ребало В.А.; Укр. НДІ пробл. молоді. – К. : А.Л.Д., 1996. – 112 с.
4. Гаврилишин Б. Трансформація без революції – роль науковців // Проблеми інтеграції науково–освітнього, інтелектуального потенціалу в державотворчому процесі: Збірник наукових праць VIII–го міжнародного симпозиуму Україна – Україна – Туреччина 12–14 червня 2013 року / Відповідальний редактор Т.І. Рибак. – Тернопіль: Вид–во ТНТУ імені Івана Пулюя, 2013. – С.12–21.
5. Лісовий В.С. Культура–ідеологія–політика / В.С. Лісовий. – К. : Вид–во ім. Олени Теліги, 1997. – 352 с.
6. Політична культура та проблеми громадянської освіти в Україні: Аналіт. звіт / [І.Жадан, С.Кисельов, О.Кисельова, С.Рябов; Відп. ред. С.Рябов; Ін–т громад. освіти НаУКМА та ін.]. – К. : ТанDEM, 2004. – 79 с.
7. Пояркова Т.К. Концепція демократичної політичної культури та основні тенденції її втілення в Україні: Автореф. дис... канд. політ. наук: 23.00.03 / Т.К. Пояркова; НАН України. Ін–т держави і права ім. В.М. Корецького. – К., 2004. – 20 с.
8. Українське суспільство 1992–2013. Стан та динаміка змін. Соціологічний моніторинг / За ред. д.ек.н. В.Ворони, д.соц.н. М.Шульги. – К. : Інститут соціології НАН України, 2013. – 566 с.
9. Цимбалістий Б. Політична культура українців // Сучасність. – 1994. – № 4. – С.77–90.
10. Almond G.A., Verba S. The civic culture: Political attitudes and democracy in five nations. – Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 1963. – 562 p.
11. Garlicki J. Kultura polityczna młodzieży studenckiej / J.Garlicki. – Warszawa: PWN, 1991. – 322 s.
12. Milanowska E., Milanowski W. Problemy kształtowania kultury politycznej młodzieży / E.Milanowska, W.Milanowski // Edukacja Polityczna. – 1986. – № 9. – S.187–206.
13. O programie Młodzi głosują [Електронний ресурс] / Centrum Edukacji Obywatelskiej – Режим доступу: <http://www.ceo.org.pl/pl/mlodzi/news/mlodzi-glosuja-opis-akcji> – Назва з екрану.

References

1. Andrusyshyn B.I. Molodizhnyy ruh s'ogodni: formalizacija ta/chy virtualizacija / B.I. Andrusyshyn // Naukovyj chasopys NPU imeni M.P. Dragomanova. Ser. 22: Politychni nauky ta metodyka vykladannja social'no–politychnyh dyscyplin. – K. : Vyd–vo NPU im. M.P. Dragomanova, 2014. – Specvypusk. – S.269–275.
2. Aristotel'. Polityka / Aristotel'; Per. z davn'ogr. ta peredm. O.Kysljuk. – K. : Osnovy, 2000. – 239 s.
3. Bebyk V.M. Politychna kul'tura suchasnoi' molodi / Bebyk V.M., Golovatyj M.F., Rebalo V.A.; Ukr. NDI probl. molodi. – K. : A.L.D., 1996. – 112 s.
4. Gavrylyshyn B. Transformacija bez revolucii' – rol' naukovciv // Problemy integracii' nauково–osvitn'ogo, intelektual'nogo potencialu v derzhavotvorchomu procesi: Zbirnyk naukovyh prac' VIII–go mizhnarodnogo sympoziumu Ukrain'a – Ukrain'a – Turechchyna 12–14 chervnja 2013 roku / Vidpovidal'nyj redaktor T.I. Rybak. – Ternopil': Vyd–vo TNTU imeni Ivana Puljuja, 2013. – S.12–21.
5. Lisovij V.S. Kul'tura– ideologija– polityka / V.S. Lisovij. – K. : Vyd–vo im. Oleny Teligy, 1997. – 352 s.
6. Politychna kul'tura ta problemy gromadjans'koi' osvity v Ukraini: Analit. zvit / [I.Zhadan, S.Kysel'ov, O.Kysel'ova, S.Rjabov; Vidp. red. S.Rjabov; In–t gromad. osvity NaUKMA ta in.]. – K. : Tandem, 2004. – 79 s.
7. Pojarkova T.K. Konceptija demokratychnoi' politychnoi' kul'tury ta osnovni tendencii' i'i' vtillennja v Ukraini: Avtoref. dys... kand. polit. nauk: 23.00.03 / T.K. Pojarkova; NAN Ukrain'ny. In–t derzhavy i prava im. V.M. Korec'kogo. – K., 2004. – 20 s.
8. Ukrai'ns'ke suspil'stvo 1992–2013. Stan ta dynamika zmin. Sociologichnyj monitoryng / Za red. d.ek.n. V.Vorony, d.soc.n. M.Shul'gy. – K. : Instytut sociologii' NAN Ukrain'ny, 2013. – 566 s.
9. Cymbalistyj B. Politychna kul'tura ukrai'nciv // Suchasnist'. – 1994. – № 4. – S.77–90.

10. Almond G.A., Verba S. The civic culture: Political attitudes and democracy in five nations. – Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 1963. – 562 p.

11. Garlicki J. Kultura polityczna młodzieży studenckiej / J.Garlicki. – Warszawa: PWN, 1991. – 322 s.

12. Milanowska E., Milanowski W. Problemy kształtowania kultury politycznej młodzieży / E.Milanowska, W.Milanowski // Edukacja Polityczna. – 1986. – № 9. – S.187–206.

13. O programie Młodzi głosują [Elektronnyj resurs] / Centrum Edukacji Obywatelskiej – Rezhym dostępu: <http://www.ceo.org.pl/pl/mlodzi/news/mlodzi-glosuja-opis-akcji> – Nazwa z ekranu.

Dunets V.B., PhD–student, National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine, Kiev), dunets_v@mail.ru

Formation of the political youth culture in Ukraine after the events of Maidan 2013–2014

In the context of the democratization of Ukrainian society after the events of Maidan 2013–2014, the article focused on the direction of the formation process of a democratic political culture of Ukrainian youth. The importance of taking into account the historical experiences of the Ukrainian people, and the challenges of our political culture for the formation of young people was emphasized. Civic education and youth movement was considered as an environment where young people, on the basis of acquired knowledge, determine the values and political orientations that shape political behavior. International experience, including the Polish example, to implement the concept of civic education was presented. The use of e–democracy mechanisms to involve youth in the political process was proposed. In conclusion, the principles and spheres of the formation process of the political youth culture in Ukraine were given.

Keywords: political culture, democracy, youth, formation, history, modernity, civic education, youth movement.

Дунец В.Б., аспирант, Национальный педагогический университет им. М. П. Драгоманова (Украина, Киев), dunets_v@mail.ru

Формирование политической культуры молодежи в Украине после событий Майдана 2013–2014 годов

В контексте нового этапа демократизации украинского общества после событий Майдана 2013–2014 годов, в статье определены направленность и границы процесса формирования демократической политической культуры украинской молодежи. Подчеркнута важность учета исторического опыта украинского народа и вызовов современности для формирования политической культуры молодежи. Гражданское образование и молодежное движение рассмотрено как среды, где молодой человек на основании полученных знаний определяет ценностно–политические ориентации и формирует политическое поведение. Представлен международный опыт, в частности пример Польши, по реализации концепции гражданского образования. Предложено использовать механизмы электронной демократии для привлечения молодежи в политические процессы. В заключении выделены zásady и сферы формирования политической культуры молодежи в Украине.

Ключевые слова: политическая культура, демократия, молодежь, процесс формирования, история, современность, гражданское образование, молодежное движение.

* * *

УДК 327.5/.7

Жекало Г. І.
аспірантка кафедри політології, Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника (Україна, Івано–Франківськ), anja1712@ukr.net

МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ У ПОЛІТИЧНИХ ПРОТИРІЧЧЯХ ТА КОНФЛІКТАХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ: КОНЦЕПЦІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ

Підтримання норм та принципів міжнародного права, гарантіями яких в сучасних умовах виступають міждержавні організації є однією із фундаментальних цінностей нашої держави. Проте в останні десятиліття українське суспільство переживає найбільш важливу і водночас трагічну сторінку своєї історії, яка насичена різноманітними протиріччями та суперечностями. Тому роль цих міждержавних інституцій у внутрішньополітичному житті держави а точніше у внутрішньополітичних конфліктах є досить актуальною та важливою. Тож головною метою автора виступає дослідження значення міжнародних організацій у політичних протиріччях в Україні, які мали місце в ХХІ столітті.

Ключові слова: внутрішньополітичний конфлікт, міжнародні організації, глобалізація, норми та принципи міжнародного права.

Упродовж останніх років спостерігається стійка тенденція зниження кількості міждержавних конфліктів, проте зростає число внутрішніх та інтернаціоналізованих. Україна в цьому плані не виняток, адже починаючи з ХХІ століття політичне життя в нашій державі насичене різноманітними протиріччями, суперечностями та кризовими ситуаціями. А в зусиллях із забезпечення світового порядку та миру останнім часом зростає вага регіональних альянсів, груп держав, міждержавних інституцій.

Розглядаючи питання про роль міжнародних організацій у внутрішньополітичних протиріччях в Україні, перш за все потрібно вирішити яке відношення міжнародна спільнота має до України та яким чином міжнародні інституції можуть впливати на ті чи інші проблеми в державах. Так із впевненістю можна сказати, що зараз в епоху глобалізації велику роль у міжнародних відносинах відіграють не окремі держави, а групи держав, які утворюють міждержавні організації. Міжнародні організації на даний момент є найважливішими суб'єктами міжнародної діяльності. Вони відіграють значну роль не тільки у зовнішній політиці а й у внутрішній. Адже у міжнародних відносинах протистоять два процеси: міжнародні конфлікти та міжнародне співробітництво. І міжнародне співробітництво розцінюється як співпраця держав, які утворюють міжнародні інституції за для вирішення як міжнародних так і внутрішніх конфліктів та за для досягнення балансу інтересів між конфліктуєчими сторонами.

Міжнародні відносини ґрунтуються на двох основних принципах: силі і праві. Принцип права передбачає, що національна держава у міжнародних відносинах не лише повинна розраховувати на свою силу, а й дотримуватися норм міжнародного порядку. Нинішній міжнародний порядок ґрунтується на принципах і нормах міжнародного права, зафіксованих у статуті ООН, документах Гельсінського заключного акту, Паризької хартії для нової Європи, а також документів засідань Наради з безпеки та співпраці в Європі (ОБСЄ). Сутність міжнародного порядку виражено у таких принципах: повага до державного суверенітету і державної рівності; незастосування сили чи погрози силою; непорушність кордонів і територіальна цілісність держави; мирне врегулювання спорів; повага прав і свобод людини; право націй на самовизначення; сумлінне виконання міжнародних зобов'язань; невтручання у внутрішні справи [1].

Тому міжнародні організації часто порівнюють зі світовими урядами. Адже вони виконують важливі функції як для забезпечення міжнародної стабільності та добробуту а також мають право вжиття санкцій у відношенні щодо окремих держав. Звичайно міжнародні інституції не мають права втручатись у внутрішні справи держав, проте, якщо всередині держави порушуються принципи міжнародного порядку чи нехтують правами та обов'язками людей, то міжнародна спільнота не може залишити це поза своєю увагою.

Україна співпрацює з міжнародними організаціями в різних форматах і якостях (повноправний член, кандидат на членство, партнер, спостерігач, контрибутор). Членство в 75 міжнародних організаціях може слугувати підтвердженням добрих намірів політичного